

Література.

1. Гузенко Н.М. Фінансові потоки як чинник цілісної економічної системи / Н.М. Гузенко, Л.Г. Шкодіна // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка». – 2013. – Вип. 13. – С. 15-26.
2. Іллічова Н.Ю. Теоретичні аспекти аналізу та управління грошовими потоками на підприємстві / Н.Ю. Іллічова // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2012. – Вип. 21-22. – Ч. 2. – С. 190-195.
3. Подольська А.М. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] / А.М. Подольська, О.В. Ярш. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
4. Такмакова Є.А. Методологічні основи управління грошовими потоками підприємств / Є.А. Такмакова // Вестник СевГТУ. – 2004. – С. 9-17.
5. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Є.В. Негашев. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 237 с.

АНАЛІЗ РЕЗЕРВІВ БАНКУ: ОСОБЛИВОСТІ ГРУПУВАННЯ

СЛУХІНА К.М., АСПІРАНТ*, ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Формування та використання резервів в банку дозволяє захистити установу від ризиків через відображення можливого або вже зазаного рівня ризиків на вартість активів. Відповідно, економічний аналіз резервів, що уречевлюють в собі деякі з ризиків банку, є необхідною складовою аналізу банківської установи.

Часто аналіз резервів розглядається в контексті аналізу окремих операцій банку, при цьому виступаючи як оцінка показників ризику. Наприклад, таку оцінку можна зробити при аналізі кредитів, цінних паперів тощо. Якщо розглядати резерви як об'єкти, що регулюють вартість активів, то набагато корисніше визначити яка частина активів відображає ризик вже зазнаний або можливий, тобто як в сукупному резерви впливають на вартість активів. В науковій літературі вже

* Науковий керівник: Семениченко Ю.К., к.е.н., доцент

знайшли своє відображення коефіцієнти резервного захисту та резервозабезпеченості [1, с. 15], резервного навантаження [4, с. 14]. І навпаки є думки про неможливість виявлення взаємозв'язку резервів на інших об'єктах аналізу, пов'язано із «вторинною роллю резервів у фінансово-господарській діяльності організації та відсутністю прямого, безпосереднього впливу оцінюваного впливу на середньозважену ціну капіталу та оцінку ринкової вартості суб'єкта господарювання» [5, с. 12]. Не применшуючи здобутків дослідників, які вивчали це питання, зазначимо що виявити та виміряти такий вплив можливо. В основі визначення вище названих коефіцієнтів лежить правильне групування резервів.

Резерви, які формуються в бухгалтерському обліку банків, включають: резерви очікуваних або зазнаних збитків, де відображається зменшення корисності активів; резерви переоцінки; загальні резерви та фонди банку.

Резерви очікуваних або зазнаних збитків відображаються на контрактивних рахунках банку, що зменшує балансову вартість активів, яку вони регулюють. Ці резерви відображають суми грошових потоків, які банк не очікує отримати від розпорядження активом, тобто відображає негативний вплив кредитних ризиків. У зовнішній звітності інформація про ці резерви міститься у 7-ми групах. Групування цих резервів пропонуємо здійснювати на основі якості та суттєвості активів та відповідних їм резервів. Першу та другу групу становлять резерви під кредити за заборгованістю клієнтів та цінні папери, які складають найбільшу частку активів та резервів. Третя група – це інші активи, під які формуються резерви очікуваних або зазнаних збитків.

Резерви переоцінки відображаються у складі активів банку, збільшуючи або зменшуючи балансову вартість активів. Тут варто визначити, що резерви переоцінки єдині з резервів, які відображають різносторонній вплив на вартість активів, оскільки «невизначеність середовища спричиняє виникнення ризикованої ситуації, яка може завершитись як з позитивним для суб'єкта діяльності результатами, так і мати небажані наслідки, що набувають форми збитків» [2, с. 12].

Загальні резерви відображають суми прибутку, що направляється на формування резервів, які використовуватимуть в майбутньому на покриття ризиків. Ці резерви формуються для покриття непередбачуваних ризиків, тобто ризиків, які були попередньо зарезервовані у недостатньому розмірі або не резервувались взагалі. Отже в деякій мірі, загальні резерви захищають

від тих самих ризиків, що й резерви очікуваних або зазнаних збитків та резерви переоцінки. З метою включення цих резервів до аналізу об'єктів, які впливають на вартість активів, слід зрозуміти, що загальні резерви в деякій мірі відображають частину вартості всіх активів, розпорядження якими може призвести до збитків. Разом з тим, такі резерви не впливають на баланс банку.

Отже, для аналізу структури резервів слід розподілити резерви на три групи: резерви, які відображають негативний вплив ризиків на баланс банку (резерви очікуваних або зазнаних збитків та резерви уцінки), резерви, які відображають сукупний негативний вплив ризиків (резерви очікуваних або зазнаних збитків, резерви уцінки та загальні резерви), а також всі резерви банку, які відображають як негативний, так і позитивний вплив ризиків на вартість активів (резерви очікуваних або зазнаних збитків, резерви уцінки, загальні резерви та резерви дооцінки). Застосуємо запропоновану класифікацію для аналізу структури резервів ПАТ «КРЕДОБАНК», що і представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Структура резервів ПАТ «Кредобанк»

Види резервів	2014		2015	
	ман. грн.	%	ман. грн.	%
1. Резерви очікуваних або зазнаних збитків, в т.ч.:	483,0	88,70	690,2	93,15
2. Резерви під кредити клієнтів	445,7	81,84	649,3	87,63
3. Резерви під цінні папери	22,8	4,18	23,3	3,14
4. Резерви під інші активи	14,5	2,67	17,6	2,38
5. Резерви уцінки	0,6	0,11	0,0	0,00
6. Резерви, які зменшують вартість активів (1+5)	483,6	88,80	690,2	93,15
7. Загальні резерви	40,2	7,38	40,2	5,42
8. Резерви, що відображають негативний вплив ризиків (6+7)	523,7	96,18	730,4	98,57
9. Резерви дооцінки	20,8	3,82	10,6	1,43
10. Резерви всього (8+9)	544,5	100,0	740,9	100,0

Побудовано автором використовуючи звітність банку: [3].

Найбільшу частку в структурі резервів складають резерви очікуваних або зазнаних збитків (88,7% і 93,15% у 2014 та 2015 роках відповідно). З них, найбільше резервів створюється під кредити клієнтів. Частки інших складових резервів очікуваних або зазнаних збитків знизилась у 2015 році попри ріст абсолютних значень резервів. В загальному із усіх резервів зафіксованих в обліку 88,80% у 2014 та 93,15% знижували вартість активів, приводячи валову вартість

до балансової. У 2014 році банком було визнано уцінку активів на несуттєвому у рівні, але це збільшило суму негативного впливу резервів очікуваних або зазнаних збитків на 0,11%. Сума загальних резервів не змінилася у досліджуваному діапазоні, але через ріст інших складових їхня частка скоротилася. В заданому періоді частка резервів, що відображають можливий негативний вплив ризиків становить 88.80% та 93.15% у 2014 та 2015 роках відповідно. Попри суттєвий негативний вплив ризиків, банком зафіксовано зростання ринкової вартості активів. Частка резервів дооцінки скоротилася із 3.82% до 1.43%, які відображають позитивний результат впливу ризиків на баланс банку. Зміни в структурі резервів в першу чергу пов'язані із суттєвим збільшенням резервів під кредити клієнтам.

Запропонована структура резервів дозволяє підсумувати визнаний та можливий негативний вплив ризиків, а також позитивні результати впливу ризиків на вартість активів. На основі запропонованої структури, можливо в подальшому визначити показники загального резервного навантаження та резервозабезпеченості, що становить перспективи подальших досліджень.

Література.

1. Дячек С.М. Відображення в бухгалтерському обліку та аналіз резервів молокопереробних підприємств АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / С.М. Дячек. – Київ, ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. – 21 с.

2. Примостка Л.О. Банківські ризики: теорія і практика управління: [монографія] / Л.О. Примостка, О.В. Лисенок, О.О. Чуб та ін. – К. : КНЕУ, 2008. – 456 с.

3 Річна звітність ПАТ «Кредобанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kredobank.com.ua/about/annual_reports.html#.WMbzWvJ-bWE

4. Русиева И.Б. Резервирование в системе бухгалтерского учёта : автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.12 / И.Б. Русиева. – Йошкар-Ола, 2004. – 21 с.

5. Хороходина Н.В. Развитие учетного и аналитического обеспечения резервной системы предприятия АПК : автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.12 / Н.В. Хороходина. – Воронеж, Воронежский государственный аграрный университет имени К.Д. Глинки, 2006. – 20 с.